

SPOD ZNAKU MARYI

Parafia Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Dąbrowie Górniczej

Nr 21 (195) • 7 października 2018 • XXVII NIEDZIELA ZWYKŁA • 14 października 2018 • XXVIII NIEDZIELA ZWYKŁA

LITURGIA SŁOWA

XXVII NIEDZIELA ZWYKŁA

Rdz 2, 18-24; Hbr 2, 9-11; Mk 10, 2-16

Do Jezusa przyszli faryzeusze i wystawiając Go na próbę, pytali, czy wolno mężowi rozwieść się z żoną. On ich zapytał: „Co wam nakazał Mojżesz?”. Oni odpowiedzieli: „Mojżesz pozwolił sporządzić dokument rozwodu i oddalić”. Wtedy Jezus powiedział im: „Napisał wam to przykazanie, dlatego że macie ztwardziałe serca. Lecz od początku stworzenia Bóg stworzył ich mężczyzną i kobietą: Z tego powodu mężczyzna opuści ojca swego i matkę i złączy się ze swoją żoną. I staną się dwójce jednym ciałem. I tak już nie są dwójce, ale jedno ciało. Tego więc, co Bóg złączył, człowiek niech nie rozdziela!”. W domu ponownie uczniowie pytali Go o to. Powiedział im: „Jeśli ktoś porzuca żonę i żeni się z inną, popełnia cudzołóstwo względem niej. I jeśli ona porzuciła swego męża i wyszła za innego, też cudzołoży”. Do Jezusa przynoszono dzieci, aby je dotknął, ale uczniowie stanowczo tego zabraniali. Kiedy Jezus to zobaczył, oburzył się i powiedział: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im, bo do takich jak one należy królestwo Boże. Zapewniam was: Kto nie przyjmuje królestwa Bożego jak dziecko, nie wejdzie do niego”. Potem brał je w objęcia i błogosławił, kładąc na nie ręce.

Przymierze miłości

Tajemnicę wierności i nierozzerwalności małżeństwa można wyrazić słowem „przymierze”, bo kojarzy się ono z nierozzerwalną więzią Boga z ludem. Boga, który pomimo słabości swego narodu nigdy nie zrywa przymierza. Nauka Chrystusa o małżeństwie opiera się na wierze w człowieka i wierze w ludzką miłość. Skoro Bóg czyni człowieka partnerem przymierza, to czyż ludzie, których łączy miłość i pragną dla siebie dobra, nie są w stanie zbudować głębokiej i trwałej relacji? Przymierze jest więzią niezniszczalnej miłości, a jej gwarantem jest Bóg. W niej ma udział również przymierze zawierane między małżonkami, które Kościół, mocą Chrystusa, podnosi do godności sakramentu.

Proszę Cię, Jezu Chryste, abys we wszystkich rodzinach i małżeństwach objawił moc swojej zbawczej i miłosiernej miłości. Panie, pomóż mi, bym umiał kochać Boga i ludzi.

XXVIII NIEDZIELA ZWYKŁA

Mdr 7, 7-11; Hbr 4, 12-13; Mk 10, 17-30

Gdy Jezus wyruszał w drogę, przybiegł pewien człowiek i padając przed Nim na kolana, zapytał: „Nauczycielu dobry, co mam robić, aby osiągnąć życie wieczne?”. Jezus mu odrzekł: „Czemu nazywasz Mnie dobrym? Nikt nie jest dobry, tylko jeden Bóg. Znasz przykazania: Nie popełnisz morderstwa, nie dopuścisz się cudzołóstwa, nie będziesz kradł, nie złożysz kłamliwego zeznania, nie dokonasz grabieży, czcij swojego ojca i matkę”. On Mu odpowiedział: „Nauczycielu, przestrzegałem tego wszystkiego od młodości”. Wtedy Jezus przyjrzał mu się, umiłował go i powiedział: „Jednego ci brakuje. Idź, sprzedaj, co posiadasz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem wróć i chodź za Mną”. Lecz on spochmurniał

na te słowa i odszedł zasmucony. Miał bowiem wiele posiadłości. Wtedy Jezus, rozglądając się wokoło, powiedział do swoich uczniów: „Jak trudno jest wejść do królestwa Bożego tym, którzy mają majątek”. Uczniowie zdumieni się na te słowa, lecz On powtórzył: „Dzieci, jakże trudno jest wejść do królestwa Bożego! Łatwiej wielbłądowi przejść przez ucho igielne, niż bogatemu wejść do królestwa Bożego”. Oni tym bardziej się zdumiewali i mówili między sobą: „Któż więc może się zbawić?”. Jezus przyjrzał im się uważnie i powiedział: „Dla ludzi to niemożliwe, ale nie dla Boga, bo dla Boga wszystko jest możliwe”. Wówczas Piotr powiedział do Niego: „Oto my zostawiliśmy wszystko poszliśmy za Tobą”. Jezus odpowie-

dział: „Zapewniam was: Każdy, kto opuścił dom, braci, siostry, matkę, ojca, dzieci albo pole ze względu na Mnie i ze względu na Ewangelię, otrzyma stokroć więcej teraz, w tym czasie, domów, braci, sióstr, matek, dzieci i pól wśród prześladowań, a życie wieczne w przyszłości”.

Cierpliwość i nadzieja

Co się stało z młodzieńcem? Spochmurniał, słysząc słowa Jezusa, i odszedł smutny. Czy wrócił do swojego dawnego życia, tego, co robił, zanim spotkał Jezusa? A może jednak smutek, który go trawił, stał się zaczynem nawrócenia w przyszłości? Czy zdobył się w końcu na odwagę posłuszeństwa Bogu i wyzwolił z niewoli

bogactwa? Takich niedopowiedzianych historii ludzi, którzy spotkali Chrystusa, jest na kartach Ewangelii wiele. Iluż uzdrowionych przez Jezusa mogło rozpocząć nowe życie, jak wielu faryzeuszy i uczonych żydowskich musiało się zmierzyć z prawdą Jego nauczania. Jedno jest pewne, każde spotkanie z Panem przemienia. Nawet jeśli na owoce tej przemiany trzeba czekać.

Boże, dziękuję Ci za cierpliwą miłość, jaką mi, swemu dziecku, okazujesz. Ty nigdy nie zostawiasz mnie w biedzie, lecz dajesz szansę, bym mógł Cię odnaleźć i cieszyć się z Twojej przyjaźni.

XV Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów o młodziu

W Watykanie od 3 do 28 października 2018 r. będzie miało miejsce XV Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów obradujące wokół tematu „Młodzi, wiara i rozeznawanie powołania”. Biskupi proszą o modlitwę w intencji obrad i ich owoców.

Mszą św. o godz. 10.00 w środę, 3 października rozpoczął się synod poświęcony młodziu. Reprezentantami Konferencji Episkopatu Polski na Synodzie Biskupów nt. młodziu są: abp Stanisław Gądecki – arcybiskup metropolita poznański, przewodniczący KEP, wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE); abp Grzegorz Ryś – arcybiskup metropolita łódzki i przewodniczący Zespołu KEP ds. Nowej Ewangelizacji oraz bp Marek Solarczyk – biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej, przewodniczący Rady ds. Duszpasterstwa Młodziu oraz delegat ds. Katolickiego Stowarzyszenia Młodziu. Dodatkowo – zgodnie z wyborem Ojca Świętego Franciszka – do Ojców Synodalnych z Polski dołączył bp Marian Florczyk, biskup pomocniczy diecezji kieleckiej. W Konferencji Episkopatu Polski jest on członkiem Rady ds. Duszpasterstwa Młodziu oraz Rady ds. Społecznych, a także Delegatem KEP ds. Duszpasterstwa Sportowców. Pracom zgromadzenia w imieniu papieża będą na zmianę przewodniczyć: patriarcha Babilonu i zwierzchnik Kościoła katolicko-chaldejskiego w Iraku, kard. Louis Raphaël Sako; arcybiskup Toamasiny na Madagaskarze, kard. Désiré Tsarahazana, arcybiskup Yangoonu w Mjanmie, kard. Charles Maung Bo oraz arcybiskup Port Moresby w Papui Nowej Gwinei, kard. John Ribat. Relatorem generalnym, który przedstawi relację wprowadzającą w tematykę obrad, a na ich zakończenie je podsumuje oraz sformułuje propozycje synodu dla papieża, Franciszek mianował przewodniczącego episkopatu Brazylii kard. Sérgio da Rochę. Dwóch włoskich teologów – ks. Giacomo Costa SJ i ks. Rossano Sala SDB zostało zaś sekretarzami specjalnymi zgromadze-

nia. Ich rolą jest współpraca z relatorem generalnym, a także koordynacja pracy ekspertów. Cele synodu zawiera przedstawiony w czerwcu w Watykanie dokument „Instrumentum laboris” (dokument roboczy). To 52-stronicowy dokument, sformułowany według zasad chrześcijańskiego rozeznawania, z refleksjami nt. współczesnej młodziu.

W obradach udział weźmie ponad 260 ojców synodalnych. Poza tym będzie ponad 20 ekspertów i 49 audytorów, wśród nich 34 osoby w wieku od 18 do 29 lat ze wszystkich kontynentów. Będą oni nie tylko przysłuchiwali się obradom, ale mają także prawo zabierania głosu zarówno podczas kongregacji generalnych, jak i spotkań w grupach.

„Synod jest wyzwaniem, ponieważ jesteśmy wezwani do podążania razem z młodymi, jesteśmy wezwani do odkrycia tego, jakie są ich wymagania, potrzeby i motywacje. Przede wszystkim musimy się jednak skonfrontować z ich rzeczywistością, by odnaleźć drogi głoszenia Ewangelii współczesnej młodziu – mówi Radiu Watykańskiemu bp Fabene. – Z szerokich konsultacji przeprowadzonych przed synodem wynika, że młodzi są otwarci na duchowość, są otwarci na przyjęcie przesłania Ewangelii przede wszystkim, dlatego, że pomaga im odnaleźć prawdziwy sens życia. Co za tym idzie będą to dni intensywnej pracy, konfrontacji i dialogu po to, by Kościół mógł odnaleźć z nową siłą pasję głoszenia Ewangelii młodym, także swą pasję wychowawczą, by przekazać młodym piękno życia, tak by we wszystkich sytuacjach, w jakich się znajdują, mogli odnaleźć pełnię życia i miłości.”

W czasie trwania Synodu na Jasnej Górze każdej nocy wyznaczona grupa młodych podejmować będzie czuwanie w intencjach obrad. Modlić się będą maturzyści, wspólnoty ewangelizacyjne i organizacje młodzieżowe. Zaangażowani w czuwania młodzi zapraszają swoich rówieśników, aby włączyli się w modlitwę, bo jest jeszcze czas.

OGŁOSZENIA DUSZPASTERSKIE

1. Przez cały październik z Matką Bożą trwamy na modlitwie różańcowej. Różaniec towarzyszy nam w chwilach radości i doświadczenia. Rozważając tajemnice z życia Pana Jezusa i Maryi, w różańcowe dziesiątki wplatamy nasze sprawy oso-

biste, sprawy naszych rodzin, narodu, Kościoła, całej ludzkości. W ten sposób prosta modlitwa różańcowa pulsuje naszym życiem. Jakże wielka jest dziś potrzeba modlitwy o pokój na świecie i w intencji zagrożonej rodziny. Spróbujmy na nowo

odkryć różaniec we wspólnocie parafialnej i w zaciszu domowego Kościoła. Na nabożeństwo październikowe gromadzimy się w naszym kościele codziennie o godz. 17.30. Wszystkich parafian serdecznie zapraszam! Różaniec dla dzieci w poniedziałek o godz. 17.30. Młodzież gimnazjalną zapraszamy na Różaniec w poniedziałki i piątki o godz. 17.30.

2. Niedziela, 7 października, to pierwsza niedziela października, po Mszy św. o godz. 9.00 spotkanie Żywego Różańca.

3. W niedzielę, 7 października, przypada dziesiąta rocznica śmierci bp. Adama Śmigielskiego. Pamiętajmy w modlitwie o pierwszym Pasterzu naszej diecezji. Niech Bóg da Mu udział w radościach nieba.

4. W pierwszą niedzielę października, 7 października, zbiórka ofiar do puszek, które zostaną przeznaczone na dzieła Caritas, m.in.: schronienie dla ponad 200 osób każdego dnia, w tym także dzieci, ciepły posiłek, który dla wielu jest jedynym w ciągu dnia, rehabilitację niepełnosprawnych, opiekę nad dziećmi i osobami starszymi. Bóg zapłać.

5. W naszej diecezji trwa inicjatywa „Sztafeta modlitw o powołania”. Naszej wspólnocie parafialnej będziemy się modlić w intencji powołań we wtorek, 9 października; o godz. 15.00 wystawienie Najświętszego Sakramentu, adoracja do godz. 18.00, zakończenie Mszą świętą.

6. W sobotę, 13 października o godz. 9.00, rozpocznie się III Ogólnopolska Pielgrzymka Apostolatu „Margaretka” do sanktuarium św. Jana Pawła II i sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach. Wyjazd o godz. 6.00, z ul. Bema. Zapisy w kancelarii.

7. W niedzielę, 14 października, już po raz 18. będziemy w całym kraju obchodzili Dzień Papieski, pod hasłem „Promieniowanie ojcostwa” Dzień ten został powołany przez Episkopat Polski dla upamiętnienia pontyfikatu św. Jana Pawła II. Głównym celem Fundacji jest promowanie nauczania papieża Polaka i wspieranie określonych przedsięwzięć społecznych, głównie w dziedzinie edukacji i kultury. To wspaniała okazja, aby zagłębić się w nauczanie naszego wielkiego Rodaka – Świętego Jana Pawła II. Chcemy również złożyć swoją „cegiele” w budowę żywego pomnika Jana Pawła II, materialnie wspierając zdolną, lecz ubogą młodzież pochodzącą ze wsi i małych miasteczek. Młodzi przedstawiciele naszej parafii stoją przy drzwiach kościoła ze specjalnymi skarbonkami. Dlatego polecam tę zbiórkę życzliwości parafian. „Bóg zapłać” za składane ofiary.

8. W niedzielę, 14 października, naszą pamięcią obejmujemy nauczycieli i wychowawców, którzy obchodzą swoje święto. To ich dzień – Dzień Edukacji Narodowej. Zapraszamy na Różaniec o godz. 17.30 w intencji nauczycieli, wychowawców, katechetów i wszystkich pracowników oświaty.

9. W poniedziałek, 15 października, obchodzimy Dzień Dziecka Utraconego. Chcemy wspierać naszymi modlitwami rodziców, którzy przeżywają utratę dziecka. W ich intencjach odmówimy modlitwę różańcową.

10. We wtorek, 16 października, przypada 40. rocznica wyboru kard. Karola Wojtyły – Jana Pawła II na Stolicę Piotrową. Zapraszamy na Mszę św. o godz. 18.00, będziemy się modlić za wstawiennictwem św. Jana Pawła II, możemy składać karteczki z intencjami.

11. W czwartek, 18 października, święto św. Łukasza Ewangelisty. Jednocześnie jest to Dzień Modlitw za Pracowników

Służby Zdrowia. Gorącą modlitwą obejmujemy wszystkich, którzy troszczą się o nasze zdrowie i życie podczas różańca i Mszy Świętej.

12. Zgodnie ze wskazaniem Komisji Wychowania Katolickiego dotyczącymi katechezy rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka i z zaleceniem I Synodu Diecezji Sosnowieckiej dotyczącego przygotowania liturgii Chrztu Świętego, w piątek, 19 października, po Mszy św. o godz. 18.00 w salce odbędzie się katecheza dla rodziców i chrzestnych. W katechezie tej powinni uczestniczyć również chrzestni, którzy będą pełnili tę zaszczytną funkcję w innej parafii.

13. W trzecią niedzielę miesiąca, 21 października, ofiary składane na tacę przeznaczone są na prace przy parafii.

14. Trwa nawiedzenie figury Matki Bożej Fatimskiej w bloku Morcinka 5.

15. Przyjmujemy na wypominki: *roczne* i *półroczne* – czytane w każdą niedzielę przed Mszą św. o godz. 9.00; *oktawalne* – czytane przez osiem dni od 1 do 8 listopada, połączone z modlitwą różańcową o godz. 17.30 i Mszą św. za tych zmarłych o godz. 18.00. Na stoliku pod chórem wyłożone są karteczki na wypominki. Można także zamawiać Msze św. na przyszły rok.

16. Ze względu na dobro duchowe wiernych, od 1 października 2018 r. Diecezja Sosnowiecka uruchamia Punkt Poradnictwa Duchowego przy Stałym Konfesjonale w Sosnowcu, w którym w każdy czwartek od godz. 18.00 do 19.30 będą dyżurować duszpasterze. Poradnictwem będą objęte sprawy dotyczące duchowego rozwoju człowieka, znaczenia i roli modlitwy w życiu chrześcijanina, przygotowania do korzystania z sakramentów, zwłaszcza ze spowiedzi generalnej, tematyka duchowych zranień wynikających np. z uzależnień, grzechów przeciw czystości czy patologii rodzinnych, a także kwestia rozeznawania powołania. Punkt Poradnictwa Duchowego mieści się w budynku plebanii przy kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sosnowcu (tzw. „kościółek kolejowy” obok Dworca PKP, przy ul. 3 Maja 20A – wejście od strony świątyni). Szczegółowe informacje na temat funkcjonowania Punktu będą umieszczane na diecezjalnej stronie poświęconej Stałemu Konfesjonaliowi.

W TYM OKRESIE PATRONUJĄ NAM...

• W sobotę, 13 października, bł. Honorat Koźmiński (1829-1916), polski kapucyn, założyciel wielu zgromadzeń zakonnych bezhabitowych;

• W poniedziałek, 15 października, św. Teresa od Jezusa (1515-1582), hiszpańska mistyczka i odnowicielka zakonów karmelińskich;

• We wtorek, 16 października, św. Jadwiga Śląska (ok. 1180-1243), niemiecka księżniczka, żona polskiego księcia Henryka Brodatego, jako wdowa została mniszką, patronka Śląska;

• W środę, 17 października, św. Ignacy Antiocheński (zm. ok. 107), uczeń i następca św. Piotra, jako biskup Antiochii, pisarz, męczennik;

• W czwartek, 18 października, św. Łukasz (I w.), uczeń św. Pawła, autor Ewangelii oraz Dziejów Apostolskich, patron lekarzy i malarzy;

• W sobotę, 20 października, św. Jan Kanty (1390-1473), polski kapłan, profesor Akademii Krakowskiej, człowiek żywej wiary i głębokiej pobożności.

POSŁUGA SAKRAMENTALNA

CHRZTY: wrzesień 2018

1. Ignacy Mikołaj Hołyński
2. Emil Łukasz Melkowski
3. Zuzanna Ewa Rojek
4. Hanna Maja Seweryś
5. Antoni Damian Urbańczyk
6. Emilia Magdalena Ziaja

INTENCJE MSZALNE

XXVII Niedziela Zwykła 07.10.

- 9.00. 1) Za żywych i zmarłych członków Żywego Różańca
2) W intencji mieszkańców ul. Morcinka 8. kl. VI, którzy przyjęli figurę Matki Bożej Fatimskiej
- 10.30. † Mariusza w 20. r. śmierci, Jacka Boberek
- 12.00. † Kazimierza Ćwienkowskiego w 18. r. śmierci, od synów i synowej
- 18.00. W intencji ojczyzny

Poniedziałek 08.10.

- 17.00. † Teresę w 30. r. śmierci, Ferdynanda w 2. r. śmierci Sowa, od siostry z rodziną
- 18.00. † Stanisławę, Edwarda Juzaszek; Irenę, Władysława Stera

Wtorek 09.10.

- 7.00. † Mieczysława Kurczyna, od uczestników pogrzebu
- 18.00. 1) † Stanisława Firmanty, od żony, syna i córki
2) † Jana, Małgorzatę, Ryszarda Mechockich; Zofię, Wincentego Nowaków

Środa 10.10.

- 17.00. Msza św. dziękczynna z prośbą o Boże błogosławieństwo, opiekę Matki Bożej i dary Ducha Świętego dla Agaty i Andrzeja w 25. r. ślubu oraz Partycji i Dariusza w 14. r. ślubu
- 18.00. 1) † Wojciecha Nowak w 21. r. śmierci
2) † Krystynę Częstochowską, od Agnieszki

Czwartek 11.10.

- 17.00. † Mariusza Nowaka, od Elżbiety Dworczyk z rodziną
- 18.00. 1) † Piotra Niedbała
2) † Helenę Kucypera w 3. r. śmierci; Krystynę Witas w 23. r. śmierci

Piątek 12.10.

- 17.00. † Waldemara Szymskiego, od pracowników i współpracowników Młodzieżowej Spółdzielni Mieszkaniowej „Damel”
- 18.00. 1) † Jadwigę, Beatę, Eugeniusza Bocheńskich
2) † Annę Biel, od pracowników TZN

Sobota 13.10. Bł. Honorata Koźmińskiego

- 7.00. † Andrzeja Czapla, od uczestników pogrzebu
- 18.00. O Boże błogosławieństwo i opiekę Matki Bożej dla Jolanty i Zbigniewa w rocznicę ślubu

XXVIII Niedziela Zwykła 14.10.

- 9.00. 1) † Stanisława, Bronisławę, Reginę Mędrych, od córki
2) † Mariannę, Władysława Jurek
- 10.30. † Sabinę Woszczek i zmarłych z rodziny Woszczków

ŚLUBY: wrzesień 2018

1. Michał Karankowski i Justyna Gębicka
2. Adrian Żabowski i Klaudia Wrona

ZMARLI: wrzesień 2018

1. Andrzej Czapla
2. Mieczysław Kurczyna

12.00. † Czesława Buczka w 24. r. śmierci; Stanisława, Jadwigę Kołątaj

18.00. † Irenę, Antoniego Krakowiak; Martę Baron; Marię, Kazimierza, Józefa Łukowicz; Krystynę, Bernarda Chrapieńskich

Poniedziałek 15.10. Św. Teresy od Jezusa

17.00. † Teresę, Stanisława Głowackich

18.00. † Tadeusza Drzewieckiego

Wtorek 16.10. Św. Jadwigi Śląskiej

- 7.00. Za zmarłych z rodzin Serejko i Czerniawskich
- 18.00. 1) Za wstawiennictwem św. Jana Pawła II od Żywego Różańca
2) Msza św. dziękczynna za wstawiennictwem św. Jana Pawła II za pracowników przychodni Duo Medic, a także za wszystkich pacjentów oraz o życie wieczne dla zmarłych pacjentów

Środa 17.10. Św. Ignacego Antiocheńskiego

17.00. † Waldemara Szymskiego, od chrześniaka Szymona

18.00. 1) † Jerzego Cesarz, od siostrzenic z rodziną
2) † Andrzeja Czapla, od rodziny Małków

Czwartek 18.10. Święto św. Łukasza, Ewangelisty

17.00. † Helenę, Pawła Sowa; Helenę, Bronisława Ciepłuch, od córki i synowej

18.00. † Łukasza Papierniaka; Helenę, Marcina Kubik

Piątek 19.10.

17.00. † Mariusza Nowaka, od koleżanki Doroty i Dariusza z Częstochowy

18.00. † Waldemara Szymskiego, od Tadeusza i Artura Lachman

Sobota 20.10. Św. Jana Kantego

7.00. Za zmarłych z rodzin sióstr karmelitanek oraz fundatorów i dobrodziejów Zgromadzenia

18.00. 1) † Stanisława Ślęzak w 6 r. śmierci
2) † Tadeusza Jura

XXIX Niedziela Zwykła 21.10.

- 9.00. 1) Do Miłosierdzia Bożego z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo Boże dla Ireny
2) W intencji mieszkańców ul. Morcinka 8. kl. VII, którzy przyjęli figurę Matki Bożej Fatimskiej
- 10.30. Chrzty: Adam Bubak, Kacper Krakowiak, Szymon Gołębiowski
- 12.00. † Zofię Denkiewicz
- 18.00. † Norberta Kocybę, od żony, dzieci, wnuków i prawnuków